SVT Programetiks informationsbrev 2026-09-28

HISTORISK PRÖVNING – NÄMNDEN FÄLLER PUBLICERING PÅ SVT.SE

För första gången har nu en publicering på svt.se fällts i granskningsnämnden. Uppgifter om dödssiffror i Iran saknade tydlig avsändare och det framgick inte att uppgifterna var motstridiga. Publiceringen fälldes därför för bristande saklighet. Vid det senaste mötet prövades också för första gången en rättelse i sociala medier. Den friades, tack vare att nyhetsredaktionen rättat på alla plattformar där felet förekommit. *Aktuellt* fälldes för två olika inslag, dels för otillbörligt gynnande, dels för bristande saklighet. Övriga beslut som rörde SVT – en nyhetsdokumentär om diamanter, två publiceringar på *svt.se* och ett inslag i *Lokala nyheter Stockholm* – friades.

SAKNADE TYDLIG KÄLLHÄNVISNING – NÄMNDEN FÄLLER FÖRSTA TEXTPUBLICERINGEN

FÄLLT: *SVT Nyheter*, svt.se, 2026-03-12, publicering om att Norge ansåg att det var fel av USA att inleda krig mot Iran; fråga om saklighet. Dnr. 26/01526

Publiceringen bestod av ett videoklipp med tillhörande text. Klippet bestod av ett kort utdrag ur en intervju med Norges utrikesminister i SVT:s program *30 minuter*. Texten sammanfattade intervjun och gav också bakgrundskontext. Bland annat stod: "Regimen i Iran uppges i sin tur ha mördat mellan 30 000 och 40 000 demonstranter – under två dygn i januari."

En anmälare invänder mot formuleringen om dödssiffror ovan. Enligt anmälaren finns inga pålitliga eller säkra källor som bekräftar dödstalen. Anmälaren skriver att SVT tidigare ska ha uppgett andra dödstal, samt att den iranska regimens officiella siffra ligger på omkring 3 000.

I sitt yttrande förklarade SVT att uppgifter om dödssiffror och annat som sker i Iran är och har varit mycket svårt för omvärlden att få verifierat sedan krigsutbrottet. SVT Nyheter använder sig av flera olika källor för att säkra så trovärdiga och sannolika siffror som möjligt, vilket redaktionen också är transparent med genom att öppet berätta om just denna verifierings- och urvalsprocess. I den anmälda publiceringen användes ordvalet ”uppges” sett till uppgiften om över 30 000 döda på två dygn. På så sätt markerades att det rörde sig om uppgifter som inte med säkerhet var bekräftade i en pågående konflikt där exakta dödstal är svåra att fastställa.

SVT anförde vidare att redaktionen hade tillräckliga underlag för att publicera de angivna siffrorna på detta sätt. Uppgiften om över 30 000 döda i Iran 8–9 januari 2026 rapporterades först av Time Magazine, baserat på uppgifter från två anonyma källor inom Irans hälsoministerium samt en sammanställning av sjukhusdata. Samma uppgifter återgavs därefter av flera internationella och svenska medier. Även den Londonbaserade tv-kanalen Iran International har med detaljerad källhänvisning studerat hemligstämplade dokument samt rapporter från iranska sjukhus och anhöriga.

Granskningsnämnden konstaterade dock att det inte blev tillräckligt tydligt för publiken vem som var avsändare av informationen av dödssiffrorna och att uppgiften var motstridig. Därför anser nämnden att publiceringen blev missvisande på ett sätt som strider mot kravet på saklighet.

LOGGA PÅ MIKROFON SYNTES I DIREKTRAPPORT – VAR OTILLBÖRLIGT GYNNANDE

FÄLLT: *Aktuellt*, SVT2, 2026-03-09, inslag med en USA-korrespondent om oljepriserna; fråga om otillbörligt gynnande. Dnr. 26/01413.

Det aktuella inslaget var en direktrapport från SVT:s USA-korrespondent på plats utanför Vita huset i Washington DC, en kortare del av ett längre inslag om skenande oljepriser till följd av USA:s och Israels angrepp på Iran och det stängda Hormuzsundet. Direktrapporten var i sin helhet ca 2,5 minuter lång och korrespondenten syntes mestadels i helbild och delvis i så kallade splitbilder där både programledaren och korrespondenten syntes samtidigt.

Tre anmälare kritiserade att varumärket Røde syntes på korrespondentens mikrofon som var fastsatt på hans kavajslag.

SVT anförde att exponeringen av namnet på mikrofontillverkaren Røde inte var avsiktlig utan en beklaglig omständighet i samband med en akut situation. Korrespondenten som med kort varsel skulle sända direkt var på plats som enmansteam i fält, det vill säga utan fotograf och ansvarade själv för att sköta både bildutsnitt och ljud. I samband med detta upptäckte korrespondenten problem med mikrofonsladden till den ordinarie handhållna mikrofonen. Han tvingades då rycka sladden någon minut innan sändning och använda enbart den så kallade mick-klossen. Då det blåste var det nödvändigt att ha mikrofonen med puffskyddet (där varumärket Røde syntes) fastsatt på kavajslaget. Korrespondenten hade inte möjlighet att försöka täcka puffskyddet med så kort varsel och hann heller inte få svar ifrån kontrollrummet i Stockholm på frågan om det syntes mycket i bild. Detta då hans medverkan i direktsändning startade i samma stund.

SVT anförde vidare att det ändå fanns skäl att ta i beaktande att varumärket var litet, gick ton i ton med bakgrunden och inte var i fokus. Det förekom inga omnämnanden, positiva omdömen eller andra omständigheter som satte fokus på mikrofonen och dess tillverkare. Det handlade om en direktsändning och det rörde sig om teknisk utrustning som i stunden var avgörande för att sändningen skulle gå att genomföra.

Granskningsnämnden ansåg dock att det borde ha varit möjligt för SVT att utforma inslaget på ett sådant sätt att denna exponering undveks. Genom exponeringen av logotypen uppkom ett gynnande av varumärket som inte var motiverat av något informations- eller underhållningsintresse. Inslaget stred därför mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen. Nämnden avser nu ansöka om att SVT ska betala en så kallad särskild avgift på 100 000 kronor.

FÖRSTA GÅNGEN RÄTTELSE PÅ SOCIALA MEDIER PRÖVAS AV GRANSKNINGSNÄMNDEN

FRIAT: *SVT Nyheter,* svt.se *och svtnyheter* på Instagram, 2026-03-30, publiceringar om sänkt matmoms; fråga om saklighet och rättelse. Dnr. 26/01860.

Publiceringarna hade rubriken ”Så förändras matmomsen från 1 april” och bestod av ett videoklipp som publicerades på svt.se och på Instagram. I videoklippet sades bland annat: ”Snart blir din pizza dyrare beroende på var du äter den.”

Anmälarna ansåg att det var missvisande att det sades att pizzan blir dyrare på grund av den sänkta matmomsen.

Redaktionen gjorde en rättelse redan samma dag, efter att ha uppmärksammats på felet. Videoklippet redigerades om så att den första, felaktiga meningen om att pizzan nu blir dyrare togs bort. Inlägget på Instagram togs ned och det rättade klippet publicerades som ett nytt inlägg. I anslutning till videoklippen på svt.se och Instagram publicerades också rättelser i text. Texten löd: ” I en tidigare version sades att pizzan ’blir dyrare’ men rätt är att det blir billigare att ta med pizzan än att äta på restaurang.”

Granskningsnämnden konstaterar att formuleringen om att pizzan blir dyrare var fel och att rätt var att det blir billigare att ta med den än att äta på restaurang. SVT har dock publicerat rättelser på svt.se och på Instagram. Nämnden anser därmed att SVT har följt bestämmelsen om rättelse då rättelserna publicerades skyndsamt och i för publiken naturliga sammanhang. Mot bakgrund av ovanstående stred publiceringarna inte mot kravet på saklighet.

DOKUMENTÄR OM DIAMANTER FRIADES – MEN INSLAG I SAMMA ÄMNE FÄLLDES

FRIAT OCH FÄLLT: *Jakten på diamanterna*, SVT Play, 2025-12-28 och *Aktuellt,* SVT2, 2025-12-29, program och inslag om diamantsmuggling; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 26/00087.

I nyhetsdokumentären ”Jakten på diamanterna” skildrades diamantsmugglingen från Demokratiska republiken Kongo (Kongo-Kinshasa) till Zambia. SVT:s korrespondent träffade köpare av diamanter och smugglare som förde diamanter den farliga vägen genom bushen. Smugglarna visade upp stenar som de uppgav var oslipade diamanter.

I *Aktuellt* intervjuades även en diamantexpert om hur diamanterna färdas till Sydafrika, vidare till Dubai och blir omöjliga att spåra. Korrespondenten berättade om den så kallade Kimberley-certifieringen som används för att garantera för kunder världen över att de inte köper konfliktdiamanter. Han sade att det nyligen hållits ett möte där vissa aktörer ville skärpa kraven för certifiering av diamanter till att innefatta exempelvis kriminella nätverk och våld mot civilbefolkning i diamanthanteringen. Men, sa korrespondenten, ”de förslagen röstades ner av industrin”.

Programmet och inslaget anmäldes av fyra branschorganisationer inom smyckesindustrin. De ansåg att SVT brustit i saklighet, verifiering och källkritik. De anförde bland annat att stenarna som visades upp i programmet inte var verifierade som äkta och att det gjordes kopplingar mellan diamantsmuggling och våld, förtryck och övergrepp i Kongo-Kinshasa som saknade tillräckliga belägg.

De ansåg också att SVT:s beskrivning av att diamantindustrin har ”motsatt sig en skärpning av definitionen av konfliktdiamanter” inte stämde överens med industrins dokumenterade position.

I yttrandet hänvisade SVT till flera rapporter från FN-organisationer och forskare om att illegal gruvdrift och smuggling under lång tid finansierat våld och väpnade grupper i Kongo-Kinshasa. SVT påpekade också att korrespondenten var transparent kring att stenarnas äkthet inte kunde verifieras på plats.

SVT beskrev också röstningen inom Kimberleyprocessen där krav på en vidgad definition av konfliktdiamanter har drivits under lång tid, men där förslagen röstats ner eftersom medlemsländerna inte kommit överens. Att kortfattat sammanfatta det som att ”…men de förslagen röstades ner av industrin” var en förenklad beskrivning av ett mer komplext beslutsförfarande.

Granskningsnämnden skriver i sitt beslut att man anser att SVT i sitt yttrande har visat grund för påståendet att gruvdrift och smuggling av diamanter i Kongo-Kinshasa varit förknippat med våld, utsatthet och otrygghet. Programmet och inslaget stred därför inte mot kraven på opartiskhet och saklighet i denna del. Nämnden konstaterar vidare att korrespondenten tydligt sa att det inte kunde verifieras om stenarna som visades i programmet och inslaget var äkta och betonade risken för att bli vilseledd. Oavsett stenarnas äkthet anser nämnden att framställningen inte heller i denna del stred mot kraven på saklighet och opartiskhet.

Granskningsnämnden anser vidare SVT har visat grund för uppgiften om att ett förslag om att skärpa definitionen av konfliktdiamanter röstats ned inom den så kallade Kimberleyprocessen. Dock anser

nämnden att korrespondentens uttalande i nyhetsinslaget om att förslaget till skärpt definition ”röstades ner av industrin” var missvisande. Av handlingar i ärendet framgår det att förslaget röstades ner inom Kimberleyprocessen och att endast medlemsländer deltog i omröstningen. Reporterns uttalande gav enligt nämndens mening felaktigt bilden av att förslaget till skärpning motarbetades av diamantindustrin. SVT har inte visat grund för detta och inslaget i *Aktuellt* stred därför mot kravet på saklighet i denna del.

OENIG NÄMND FRIADE FÖRENKLAD FORMULERING OM OMVAL AV PARTILEDARE

FRIAT: *SVT Nyheter*, svt.se, 2026-03-22, publicering om att Liberalernas partiledare hade blivit omvald; fråga om saklighet. Dnr. 26/01660

Publiceringen bestod av en nyhetsartikel med tillhörande nyhetsvideo där det redogjordes för det extra digitala landsmöte där Liberalerna valt om Simona Mohamsson till partiledare. Rubriken löd: *Mohamsson omvald på Liberalernas möte – efter enormt teknikstrul.*

Publiceringen beskrev i huvudsak att det planerat korta mötet med endast en punkt på dagordningen blev nästan 4,5 timmar långt. Mötet tvingades ta flera pauser på grund av problem med ljud- och bilduppkoppling samt att deltagare gång på gång slängdes ut. Flera ombud med rösträtt slängdes ut ur mötet och registrerades som gäster. Först vid 21-tiden stod det klart att Mohamsson fått 95 röster och därmed fortsatt förtroende som partiledare. 80 ombud avstod från att rösta.

I det korta videoklippet intervjuades partiledaren direkt efter mötet. Reportern frågade bland annat följande: ”Det var 95 som röstade för dig som partiledare men det var 80 som röstade emot trots att det inte fanns någon motkandidat alltså, hur kändes det egentligen?” Mohamsson svarade att hon varit tydlig med att premissen för hon skulle kunna leda partiet var att den linje som partistyrelsen antagit med majoritet nu bekräftats av landsmötet.

En anmälare invände sammanfattningsvis mot att reportern i videoklippet sagt att partiledaren hade 80 röster emot sig då det i själva fallet var röster som blev nedlagda. Detta gav enligt anmälaren en missvisande bild av omröstningen.

Granskningsnämnden ansåg att uppgiften i reporterns fråga om att det var 80 som hade röstat emot partiledaren gav en förenklad bild av utfallet i omröstningen. Av artikeln framgick det dock tydligt att partiledaren fått fortsatt förtroende av 95 röstande och att 80 personer avstått från att rösta. Nämnden bedömde att den aktuella publiceringen var en sammanhållen produkt och förenklingen i videoklippet medförde inte att publiceringen blev missvisande och den stred därmed inte mot kravet på saklighet.

Dock ville tre ledamöter fälla inslaget med motiveringen att uppgiften i reporterns fråga i videoklippet om att det var 80 som hade röstat emot partiledaren gav en felaktig bild av utfallet i omröstningen. Av artikeln framgick det dock att partiledaren fått fortsatt förtroende av 95 röstande och att 80 personer avstått från att rösta. De tre ledamöterna bedömde trots detta att felaktigheten i videoklippet medförde att publiceringen blev missvisande och att den därmed stred mot kravet på saklighet.

UTPEKAT HOTELL FICK MÖJLIGHET GE SINA BÄSTA ARGUMENT – GRANSKNING FRIAS

FRIAT: *SVT Nyheter Stockholm*, svt.se, 2026-03-05 och 2026-05-12, publiceringar om akutplaceringar av hemlösa familjer; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 26/01572

Publiceringen 5 mars, i form av ett nyhetsinslag och en artikel, handlade om att flera kommuner i Stockholmsområdet hänvisade utsatta barnfamiljer till ett hotell där det bodde personer med

missbruksproblem. I publiceringen framkom namnet på hotellet i Spånga, vilken gata det låg på och det visades bilder på och inifrån hotellet. Inifrån hotellet visades bilder på småbarn som grät och på vuxna människor som låg i soffor och kröp på golvet. En person sa att det förekom missbruk och påverkade personer på hotellet samtidigt som barn vistades där. I publiceringen medverkade ordföranden för socialnämnden i Sollentuna kommun och en företrädare för socialförvaltningen i Stockholms stad som kommenterade uppgifterna. I text redovisades ett uttalande från hotellets ägare: *Även om vi inte alltid kan veta i förväg vilka problem en person kan ha, agerar vi omedelbart när vi får kännedom om eller misstänker missbruk. Barnperspektivet är alltid närvarande i vårt arbete, och vi gör omedelbart anmälan till socialtjänsten om vi misstänker att ett barn far illa.*

Publiceringen 12 mars, även den i form av inslag och artikeltext, handlade om att det moderata oppositionsborgarrådet såg väldigt allvarligt på att socialförvaltningen i Stockholms stad hänvisade hemlösa barnfamiljer till bostadshotell där missbrukare bodde. I publiceringen visades bilder från hotellet i Spånga. I textartikeln stod följande: *Företaget [namn] som driver hotellet i Spånga, har meddelat att man alltid agerar vid kännedom om missbruk och att barnperspektivet alltid är närvarande. Boendet i Järfälla uppger samma sak, att missbruk inte är accepterat.*

Publiceringarna anmäldes av företrädare för hotellet i Spånga. De menade att de gavs otillräcklig möjlighet till bemötande inför publicering. Anmälaren fick endast en mycket allmänt hållen fråga om hotellets ansvar och om hur hotellet arbetar när det misstänker missbruk. De ifrågasatte även uppgiften om att människor som filmats verkligen var påverkade.

SVT anförde att det var socialtjänsterna i Stockholm och angränsande kommuner som var de kritiserade parterna. SVT redogjorde även för att ägarna i god tid före publiceringen kontaktades om uppgifterna att det bodde familjer med småbarn på hotellet samtidigt som det förekom bråk och missbruk i lokalerna. Ägarna ombads kommentera vilket ansvar de tog. Det huvudsakliga argumentet i det skriftliga svaret återgavs i båda publiceringarna. SVT:s reportageteam hade även varit på plats och kunde, såsom framgick av publiceringen, med egna ögon se att det uppehöll sig personer som de uppfattade var märkbart påverkade i hotellets allmänna ytor.

Publicering i både text och video ska enligt SVT ses som en sammanhållen helhet och anmälaren fick möjlighet att ge sina bästa argument i båda publiceringarna.

Granskningsnämnden konstaterar att publiceringarna var så pass sammanhållna, genom att de var sammanlänkande och ingick i samma granskning, att de kunde bedömas som en och samma rapportering. Nämnden konstaterar vidare att, även om fokus var på socialtjänstens ansvar i frågan, förekom kritik mot anmälaren som krävde möjlighet till bemötande. Enligt nämndens mening fick anmälaren tillräcklig möjlighet till detta och i publiceringarna redovisade SVT kommentarer från anmälaren som svarade på den huvudsakliga kritiken. Publiceringarna stred därför inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

ANALYS OM USA:S FÖRSÖK TILL REGIMSKIFTEN VAR INTE OSAKLIG ELLER PARTISK

FRIAT: *SVT Nyheter*, svt.se, 2026-04-01, publicering om amerikanska försök till regimskiften; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 26/01652.

Publiceringen bestod av ett videoklipp och en text med rubriken ”Samir Abu Eid: USA:s försök till regimskiften har aldrig lett till något bra” och handlade om tre tidigare amerikanska försök till att byta ut den politiska ledningen i länder i Mellanöstern. Ett av exemplen som angavs var statskuppen i Iran 1953, och kommentatorn beskrev Irans dåvarande politiske ledare Mohammad Mossadegh som Irans demokratiskt valda premiärminister. Analysen berörde även USA:s mål med den aktuella konflikten med Iran och hänvisade till uttalanden av USA:s president Donald Trump om regimförändring.

Anmälarna ansåg att publiceringen var partisk och missvisande. Sammanfattningsvis anförde de att det var missvisande att beskriva Irans tidigare premiärminister som demokratiskt vald. En av anmälarna ansåg även att det var ensidigt och generaliserande att påstå att USA:s försök till att byta ut politiska ledarskikt i länder i Mellanöstern aldrig lett till något bra.

SVT skrev i sitt yttrande att Mellanösternkommentatorn tydligt presenterades som just kommentator. Syftet var att, mot bakgrund av den aktuella nyhetsutvecklingen i Iran, ge publiken ett historiskt perspektiv på en aktuell nyhetshändelse. Analysen byggde på exempel som kommentatorn bedömde som relevanta för att förstå den aktuella utvecklingen.

Det framgick tydligt att den aktuella publiceringen var just en kommenterande analys, och SVT hänvisade till praxis som säger att kommentatorer har ett förhållandevis stort utrymme att göra bedömningar, dra slutsatser och sätta aktuella skeenden i en större kontext.

Rubriken om att USA:s försök till regimskiften aldrig lett till något bra sammanfattade den analys av historiska erfarenheter av amerikanska försök till regimskiften i Mellanöstern som gavs i videon och artikeln.

Vidare anförde SVT att beskrivningen av Mohammad Mossadegh som demokratiskt vald hade stöd i etablerad historieskrivning. Mossadegh valdes till premiärminister av Irans folkvalda parlament och beskrivs återkommande i såväl historisk forskning som internationell nyhetsrapportering som demokratiskt vald eller som ledare för en demokratiskt vald regering. Att det finns olika historiska tolkningar av delar av Mossadeghs politiska agerande innebar inte att det var missvisande att beskriva honom som demokratiskt vald när den beskrivningen hade stöd i etablerad forskning och historieskrivning.

SVT delade inte en anmälares uppfattning om att publiceringen gav en ensidig bild av USA:s agerande. Den aktuella publiceringen var en kort analys där ett begränsat antal historiska exempel användes för att ge ett historiskt sammanhang till den aktuella nyhetsutvecklingen. Publiceringen byggde på ett journalistiskt urval av exempel som bedömdes relevanta för att belysa den aktuella utvecklingen i Iran och Mellanöstern.

Sammanfattningsvis ansåg SVT att publiceringen var en tydligt markerad analys där kommentatorn gav uttryck för historiska bedömningar och slutsatser inom ramen för sitt kommenterande uppdrag.

Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut att publiceringens syfte var att på ett kortfattat sätt analysera utvecklingen i det pågående kriget mellan USA och Iran genom att ge historiska exempel på USA:s agerande i regionen. Nämnden ansåg att citatet ”För Mellanösterns moderna historia visar att USA:s försök till regimskifte aldrig lett till något bra” baserades på kommentatorns analys och beaktar i sammanhanget också SVT:s kommentarsskyldighet. Vidare anser nämnden att SVT visat grund för beskrivningen av den omnämnde premiärministern som demokratiskt vald. Publiceringen stred därmed inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Dock var en ledamot i granskningsnämnden skiljaktig och ansåg att publiceringen borde fällas då publiceringen gav en ensidig bild av USA:s agerande i Mellanöstern. Då inga eventuella positiva effekter av USA:s inblandning redovisades, stred publiceringen mot kraven på opartiskhet och saklighet. Kommentatorns analys om att USA:s försök till regimskiften i Mellanöstern ”aldrig lett till något bra”, ansåg ledamoten var en kommentar av nedsättande karaktär, vilken gick utöver vad som ryms inom kommentarsskyldigheten.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!